

**VENDIM**  
**Nr. 3, datë 19.2.2013**

**NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË**

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

|                   |                                |   |   |
|-------------------|--------------------------------|---|---|
| Bashkim Dedja     | kryetar i Gjykatës Kushtetuese |   |   |
| Xhezair Zaganjori | anëtar i                       | “ | “ |
| Vitore Tusha      | anëtare e                      | “ | “ |
| Sokol Berberi     | anëtar i                       | “ | “ |
| Admir Thanza      | anëtar i                       | “ | “ |
| Altina Xhoxhaj    | anëtare e                      | “ | “ |
| Fatmir Hoxha      | anëtar i                       | “ | “ |
| Vladimir Kristo   | anëtar i                       | “ | “ |

me sekretare Blerina Basha, në datën 8.11.2012, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura, çështjen nr. 38/12 Akti, që i përket:

KËRKUES: Nikolaos Vagenas, përfaqësuar nga avokat Reshit Trungu, me prokurë të posaçme.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Vangjel Xhamo, përfaqësuar nga avokat Zhulien Ristani, me deklaram në seancë.

Shoqëria Vjosa sh.a., në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, i vendimit nr. 1100, datë 30.9.2009 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe i vendimit nr. 00-2011-01, datë 13.1.2012 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 15/1, 16/1, 17, 23/1, 42/2, 131/f, 134/1/g, 142/1 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut (KEDNJ); nenet 27-31 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

**GYKATA KUSHTETUESE,**

pasi dëgjoi relatorin e çështjes, Vladimir Kristo, përfaqësuesin e kërkuarit që u shpreh për pranimin e kërkesës, përfaqësuesin e subjektit të interesuar, Vangjel Xhamo, i cili kërkoi rrëzimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

**VËREN:**

**I**

1. Kërkuari Nikolaos Vagenas dhe subjekti i interesuar, Vangjel Xhamo, janë aksionarë të shoqërisë “Omegas Energy” sh.a., me objekt veprimtarie tregtimi i gazit të lëngshëm.

2. Subjekti tjetër i interesuar, shoqëria “Vjosa” sh.a., po me objekt veprimtarie tregtimi i gazit të lëngshëm, me qëllim furnizimin me gaz, ka lidhur me shoqërinë amerikane “Alfagas International” LLC, kontratën “Ofertë për LPG”, ku janë përcaktuar kushtet e furnizimit me gaz dhe mënyra e pagesës së tij. Për këtë qëllim, në datë 12.12.2003, shoqëria “Vjosa” sh.a. ka paguar nëpërmjet Bankës së Shqipërisë, në favor të shoqërisë amerikane të lartpërmendur, në numrin e llogarisë së kësaj të fundit pranë Piraeus Bank SA, Athinë, Greqi, shumën prej 115 000 USD. Pavarësisht pagesës së kryer, shoqëria amerikane “Alfagas International” LLC nuk ka përmbushur detyrimin e saj ndaj shoqërisë “Vjosa” sh.a.

3. Subjekti i interesuar, Vangjel Xhamo, pretendon se marrëdhënia kontraktore e përmendur në nr. 2 të këtij vendimi, efektivisht, është krijuar ndërmjet kërkuarit Nikolaos Vagenas, i cili vepronte në cilësinë e menaxherit të shoqërisë amerikane, dhe shoqërisë “Vjosa” sh.a. dhe se Vangjel Xhamo ka qenë në dijeni të saj për shkak të qenies ortakë me z. Nikolaos Vagenas. Po ashtu, Vangjel Xhamo parashtron se me kërkesë të bashkaksionerit Nikolaos Vagenas dhe për llogari të tij, i ka paguar shoqërisë “Vjosa” sh.a. shumën në fjalë, si detyrim i kërkuarit ndaj kësaj shoqërie për mosrealizimin e furnizimit të

porositur.

4. Shuma e paguar në favor të shoqërisë “Vjosa” sh.a., nuk është shlyer nga debitori (kërkuesi), pavarësisht kërkesave të z. Vangjel Xhamo. Për këtë arsye, ky i fundit i është drejtuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë me kërkesëpadi, bazuar në nenet 419, 420, 445, 446 të Kodit Civil (KC) dhe në nenin 32/a të Kodit të Procedurës Civile (KPC), me objekt detyrimin e Nikolaos Vagenas t’i paguajë shumën prej 115 000 USD dhe kamatëvonesat deri në datën e ngritjes së padisë. Në këtë gjykim është thirrur si person i tretë shoqëria “Vjosa” sh.a.

5. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 3203, datë 9.4.2008, ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë si të pambështetur në prova dhe në ligj. Ajo ka arsyetuar se pala paditëse nuk ka arritur të provojë detyrimin që kërkuesi (i padituri në atë gjykim), ka pasur ndaj shoqërisë “Vjosa” sh.a.

6. Kundër këtij vendimi ka bërë ankim z. Vangjel Xhamo dhe Gjykata e Apelit Tiranë, me vendimin nr. 1100, datë 30.9.2009 ka vendosur ndryshimin e vendimit nr. 3203, datë 9.4.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, pranimin e kërkesëpadisë dhe detyrimin e kërkuesit Nikolaos Vagenas të paguajë në favor të paditësit shumën totale prej 120 343 USD. Gjykata e apelit ka arsyetuar se nga dokumentet e paraqitura nga pala paditëse, Vangjel Xhamo, provohet se z. Nikolaos Vagenas është përfaqësues dhe drejtor i përgjithshëm i “Alfagas International” LLC dhe se ai ka pasur detyrimin për pagesën e shumës ndaj shoqërisë “Vjosa” sh.a.

7. Kundër vendimit të gjykatës së apelit ka ushtruar rekurs kërkuesi duke pretenduar se gjykata ka vendosur në kundërshtim me ligjin material dhe procedural, si dhe me provat e paraqitura nga palët, të cilat, sipas tij, nuk provojnë detyrimin e kërkuesit ndaj shoqërisë “Vjosa” sh.a., por përkundrazi provojnë marrëdhëniet e mëparshme ndërmjet shoqërisë “Vjosa” sh.a. dhe “Alfagas International” LLC. Ai parashtron se pavarësisht kërkesave të tij, gjykata e apelit nuk ka thirrur në gjykim shoqërinë amerikane “Alfagas International” LLC. Në këtë mënyrë gjykata ka shkelur normat procedurale në lidhje me ndërgjyqësinë, kompetencën dhe juridiksionin.

8. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2011-01, datë 13.1.2012, ka vendosur, në dhomë këshillimi, mospranimin e rekursit me arsyetimin se ai nuk përmban shkaqe nga ato që parashikon neni 472 i KPC-së.

## II

### ***Pretendimet – parashtruar Gjykatës Kushtetuese***

9. Kërkuesi i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) duke pretenduar shfuqizimin e vendimeve objekt kërkesë. Ai ka parashtruar në mënyrë të përmblëdhur se:

9.1 Gjykata e Apelit Tiranë ka cenuar të drejtën për një gjykim të drejtë nga një gjykatë e paanshme për shkak se ka vendosur në kundërshtim me provat e paraqitura nga palët dhe me ligjin material dhe procedural. Gjithashtu ajo ka shkelur normat procedurale në lidhje me ndërgjyqësinë, kompetencën dhe juridiksionin.

9.2 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, edhe pse në prezencë të dy vendimeve gjyqësore me qëndrime të ndryshme nga njëri-tjetri, duke vendosur moskalimin e rekursit për shqyrtim në seancë gjyqësore ka cenuar të drejtën e ankimit efektiv në kuptim të nenit 43 të Kushtetutës, si dhe të drejtën e kërkuesit për t’u dëgjuar para se të gjykohet.

9.3 Vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë nuk ka respektuar nenin 142/1 të Kushtetutës që sanksionon detyrimin e arsyetimit të vendimit, pasi ky vendim nuk arsyeton shkaqet e mospranimit tij, edhe pse nga kërkuesi janë pretenduar shkelje të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor nga gjykatat më të ulëta, si dhe shkaqe të parashikuara nga neni 472 i KPC-së.

10. ***Subjekti i interesuar***, Vangjel Xhamo, gjatë gjykimit parashtrroi se gjykatat e juridiksionit të zakonshëm kanë zhvilluar një proces të rregullt ligjor, duke prapësuar se:

10.1 Vlerësimi i provave dhe mënyra e zgjidhjes së çështjes mbi bazën e tyre është kompetencë ekskluzive e gjykatave të sistemit gjyqësor dhe në këtë drejtim Gjykata nuk mund të marrë në shqyrtim pretendimet e kërkuesit për vlerësim të gabuar të provave e zgjidhje të padrejtë të çështjes. Si rrjedhojë, është detyrë e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm që t’i japin një zgjidhje të caktuar konfliktit të paraqitur duke analizuar provat e administruara në gjykim dhe duke i vlerësuar ato në tërësinë e tyre.

Fakti që gjykata e apelit nuk ka pranuar pretendimet e kërkuarit në lidhje me ndërgjyqësinë, juridiksionin dhe kompetencën nuk do të thotë që kësaj pale i janë shkelur të drejtat për një proces të rregullt ligjor sepse pretendimet e saj janë dëgjuar, shqyrtuar dhe rrëzuar nga gjykata në bazë të ligjit. Po ashtu, në këtë këndvështrim, nuk qëndron dhe pretendimi i kërkuarit mbi cenimin e parimit të paanshmërisë së gjykatës së apelit, pasi sipas jurisprudencës së Gjykatës ky nocion ka të bëjë kryesisht me përbërjen e trupit gjykues.

10.2 Kërkuarit nuk i është cenuar e drejta e ankimit efektiv në kuptim të nenit 42 dhe 43 të Kushtetutës. Fakti që rekursi i paraqitur nga kërkuari nuk është pranuar nga Kolegji Civil në Dhomë Këshillimi nuk do të thotë *a priori* që atij i është shkelur e drejta e tij për të pasur një ankim efektiv dhe të vërtetë. Shkaqet e paraqitura nga kërkuari ngrenë probleme që lidhen me vlerësimin e provave dhe që nuk kanë të bëjnë me natyrën e shqyrtimit të çështjes në Gjykatën e Lartë. Për këtë arsye, me të drejtë Kolegji Civil në Dhomën e Këshillimit ka vendosur mospranimin e rekursit.

10.3 Gjykata e Apelit Tiranë dhe Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë kanë respektuar standardin e arsytimit të vendimit pasi vendimet e këtyre gjykatave janë në përputhje të plotë me përcaktimet e KPC-së dhe të nenit 142 të Kushtetutës. Ato mbështeten mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor, përmbajnë bazën dhe analizën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Veçanërisht për gjykimin e çështjes nga Gjykata e Lartë, sipas jurisprudencës së Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ), kërkesat e nenit 6 të KEDNJ-së mund të plotësohen edhe me një arsyetim shumë të kufizuar.

### III

#### ***Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese***

11. Në analizën e pretendimeve të kërkuarit, Gjykata sheh të arsyeshme të theksojë, paraprakisht, se ajo i vlerëson këto pretendime në drejtim të standardeve që imponon e drejta për një proces të rregullt ligjor dhe, në kontekstin e çështjes në shqyrtim, në aspektin e detyrimeve që i ngarkon gjykatave të juridiksionit të zakonshëm respektimi i standardeve kushtetuese.

12. Gjykata ka tashmë një qëndrim të konsoliduar, sipas të cilit interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimet nr. 31, datë 5.7.2011; nr. 22, datë 22.7.2009 dhe nr. 14, datë 3.6.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Nisur nga kjo premisë, si dhe nga objekti i mosmarrëveshjes ndërmjet palëve, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit se Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur në kundërshtim me provat e paraqitura nga palët dhe me ligjin, si dhe ka shkelur normat procedurale në lidhje me ndërgjyqësinë, kompetencën dhe juridiksionin ka të bëjë me vlerësimin e provave, mënyrën e interpretimit të fakteve dhe të zbatimit të ligjit nga ana e gjykatës së apelit. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se ky pretendim nuk hyn në juridiksionin kushtetues përderisa kërkuari nuk ka përcaktuar se cilat standarde kushtetuese i janë cenuar si rezultat i këtij interpretimi apo shkeljeje.

14. Ndërsa, për sa i përket pretendimit për cenimin e parimit të paanshmërisë nga ana e gjykatës së apelit, Gjykata, në jurisprudencën e saj, edhe nën dritën e jurisprudencës së GJEDNJ-së, ka analizuar dhe ka dhënë përkufizimet e nevojshme mbi nocionin "*gjykatë e paanshme*" duke theksuar se ky parim ka të bëjë kryesisht me përbërjen e trupit gjykues. Për këtë arsye, Gjykata vëren se pretendimi i kërkuarit për cenimin e këtij parimi bazuar në mënyrën e vlerësimit të provave dhe interpretimit të ligjit procedural është i pabazuar.

15. Për pasojë, në vijim, Gjykata vlerëson të ndalet vetëm në pretendimin për (mos)arsyetimin e vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë dhe të cenimit të së drejtës së ankimit.

***A. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor, si dhe së drejtës së ankimit***

16. Sipas kërkesit, vendimi i Gjykatës së Lartë nuk është i arsyetuar pasi nuk paraqiten shkaqet e mospranimi të rekursit të tij, edhe pse nga kërkuesi janë pretenduar shkelje të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor nga gjykatat më të ulëta, si dhe shkaqe të parashikuara nga neni 472 i KPC-së.

17. Gjykata ripohon se e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga neni 42, 142/1 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Funksioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimet nr. 8, datë 28.2.2012; nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 25, datë 10.6.2011 dhe nr. 38, datë 30.12.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

18. Në jurisprudencën e saj, Gjykata ka theksuar domosdoshmërinë e arsyetimit të vendimeve gjyqësore, penale apo civile, si një garanci për procesin ligjor. Vendimi duhet të mbështetet vetëm mbi faktet që janë paraqitur gjatë procesit gjyqësor dhe duhet të përmbajë bazën ligjore mbi të cilën bazohet zgjidhja e mosmarrëveshjes, analizën e provave dhe mënyrën e zgjidhjes së mosmarrëveshjes. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Vendimi mund të kontrollohet nga një gjykatë më e lartë sipas procedurave përkatëse dhe, që kjo të jetë e mundur, duhet bërë arsyetimi i vendimit, në të cilin gjyqtari tregon me qartësi faktet dhe ligjin e zbatueshëm, të cilat e kanë çuar në bërjen e një zgjedhjeje ndërmjet disa mundësive. Vendimet gjyqësore që japin gjykatat e të gjitha niveleve në përfundim të gjykimit, përbëjnë aktin procedural kryesor të të gjithë procesit gjyqësor. Ato përmbledhin dhe finalizojnë përfundimisht qëndrimet që mban gjykata lidhur me çështjen në gjykim (*shih vendimet nr. 8, datë 16.3.2011; nr. 23, datë 4.11.2008; nr. 11, datë 2.4.2008 dhe nr. 7, datë 9.3.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Vendimi gjyqësor në çdo rast duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre. Ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës. Argumentet e pjesës arsyetuese duhet të jenë të bazuara dhe të lidhura logjikisht, duke respektuar rregullat e mendimit të drejtë. Ato duhet të formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, i cili përjashton çdo kundërthënie ose kontradiksion të hapur ose të fshehtë. Këto argumente duhet të jenë gjithashtu të mjaftueshme për të mbështetur dhe pranuar pjesën urdhëruese. Konkluzionet e pjesës arsyetuese duhet të bazohen jo vetëm në aktet ligjore, por edhe në parimet dhe rregullat që karakterizojnë mendimin e shëndoshë e logjik (*shih vendimet nr. 20, datë 13.4.2012 dhe nr. 38, datë 30.12.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Gjithsesi, Gjykata e ka vlerësuar zbatimin e këtij parimi rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Ajo ka verifikuar nëse vendimi i kundërshtuar është logjik, ka kundërthënie, përmban referencat në ligjin e zbatueshëm dhe nëse respekton të gjithë elementet e sipërpërmendur. Detyrimi i gjykatave për të respektuar këtë standard ndryshon në varësi të rrethanave të çështjes konkrete dhe natyrës së vendimit dhe masa e arsyetimit varet nga natyra e vendimit në fjalë (*shih vendimin nr. 25, datë 10.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

21. Në këtë kontekst, Gjykata ka theksuar se ajo e vlerëson arsyetimin e një vendimi gjyqësor vetëm në kuadrin e përmbushjes ose jo të standardeve të mësipërme pasi nuk është detyrë e saj të analizojë provat dhe faktet ku është bazuar gjykata për zgjidhjen e çështjes së themelit. Kjo mbetet detyrë funksionale e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm dhe, në aspektin e kontrollit kushtetues, Gjykata verifikon nëse arsyetimi i vendimit gjyqësor i ka plotësuar ose jo kriteret e përcaktuara më sipër, të cilat garantojnë të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Në vlerësimin e Gjykatës nuk mjafton që arsyetimi të jetë formalisht i pranishëm në kuptimin grafik dhe strukturor, pasi kjo do ta bënte atë thjesht fiktiv. Arsyetimi duhet domosdoshmërisht të plotësojë kriteret minimale ligjore të përcaktuara dhe të mos ketë të meta të tilla serioze që cenojnë standardin e vendimit gjyqësor të arsyetuar (*shih vendimin nr. 55, datë 18.12.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

22. Po në këtë drejtim, neni 310/1 i KPC-së parashikon se vendimi i gjykatës duhet të përmbajë hyrjen, pjesën përshkruese-arsyetuese dhe pjesën urdhëruese, duke përcaktuar, në paragrafët e tjerë, elementet që duhet të përmenden në secilën prej këtyre pjesëve. Ndërsa për gjykimin në Gjykatën e Lartë,

KPC-ja sanksionon se rekursi, ndër të tjera, duhet të përmbajë shkaqet për të cilat kërkohet prishja e vendimit, duke iu referuar normave ligjore mbi të cilat mbështetet (neni 475/ç) dhe se shqyrtimi i çështjes në kolegjet seleksionuese konsiston në një vlerësim të këtyre shkaqeve. Nëse rekursi bëhet për shkaqe të ndryshme nga ato që i lejon ligji ai nuk pranohet dhe mospranimi i tij vendoset nga kolegji i Gjykatës së Lartë në dhomën e këshillimit (neni 480).

23. Nga parashikimet e dispozitave të KPC-së të lartpërmendura (§ 21 i këtij vendimi), si dhe bazuar në veçoritë e gjykimit në Gjykatën e Lartë dhe në praktikën e saj, Gjykata çmon se në funksion të realizimit të vëzhgimit publik të administrimit të drejtësisë, si dhe të koherencës së vendimit gjyqësor, në mënyrë që përfundimi i procesit të vlerësimit të gjykatës të jetë i mbështetur, përmbajtja e vendimit përbën premisën për përmbushjen e standardit të arsyetimit të vendimit, i cili në këtë drejtim duhet të plotësojë dhe të përmbajë kriteret e përcaktuara nga dispozitat ligjore përkatëse dhe ato të elaboruara nga jurisprudenca kushtetuese e konsoliduar.

24. Në rastin konkret, Gjykata vëren se vendimi i mospranimit i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë përmban, në pjesën hyrëse të tij objektin e padisë, disponimet e gjykatës së shkallës së parë dhe asaj të apelit dhe faktin se kundër vendimit të kësaj të fundit ka paraqitur rekurs kërkuesi, por nuk përmban shkaqet që ai ka parashtruar në rekurs. Ndërsa në pjesën arsyetuese, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë është mjaftuar me përfundimin se rekursi i paraqitur nuk përmban shkaqe nga ato që parashikon neni 472 i KPC-së duke vendosur, në pjesën urdhëruese, mospranimin e tij. Pra, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, pavarësisht se në vendim nuk paraqet cilat janë shkaqet e kundërshtimit të vendimit të apelit, ka arritur të bëjë një proces vlerësimi të tyre (shkaqeve) nëpërmjet të cilit ka arritur në konkluzionin e shprehur në dispozitiv.

25. Nga leximi në tërësi i vendimit, Gjykata vlerëson se, për shkakun e lartpërmendur, rrjedha logjike e përdorur në vendim nuk rezulton e qartë dhe e kuptueshme dhe se argumentet e pjesës hyrëse nuk janë të lidhura logjikisht me pjesën arsyetuese dhe atë urdhëruese. Ato nuk formojnë një përmbajtje koherente brenda vendimit, çka bën që përmbajtja dhe arsyetimi i tij të mos ketë një harmoni të brendshme. Për rrjedhojë, Gjykata çmon se mungesa e paraqitjes së shkaqeve të parashtruara në rekurs, në vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë përbën një të metë, të pakapërcyeshme, të përmbajtjes së vendimit dhe të arsyetimit të gjykatës.

26. Gjykata, nisur dhe nga sa u argumentua më lart, çmon gjithashtu se, *prima facie*, mosparaqitja, në vendimin e Kolegjit Civil, të shkaqeve të parashtruara nga kërkuesi në rekurs, krijon dyshime edhe mbi cenimin e së drejtës së ankimit efektiv, si dhe të së drejtës për t'u dëgjuar, të pretenduara nga kërkuesi. Në këtë këndvështrim, pasqyrimi i shkaqeve të rekursit në pjesën hyrëse të vendimit të Kolegjit Seleksionues të Gjykatës së Lartë përbën një element të domosdoshëm dhe të rëndësishëm të tij, i cili nuk ka thjesht karakter formal në përmbajtjen e vendimit gjyqësor.

27. Si përfundim, nisur nga sa më sipër, Gjykata çmon se vendimi i mospranimit të rekursit i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, objekt shqyrtimi, nuk ka respektuar standardin kushtetues të arsyetimit të vendimeve gjyqësore. Për rrjedhojë, pretendimi i kërkuesit në këtë aspekt është i bazuar dhe duhet pranuar.

#### PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “f” dhe nenit 134 pika 1 shkronja “g” të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

#### VENDOSI:

- Pranimin pjesërisht të kërkesës.
- Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2011-01, datë 13.1.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë<sup>1</sup>.

<sup>1</sup> Gjyqtarët V. Kristo dhe A. Xhoxhaj janë shprehur me mendim paralel.

- Dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Admir Thanza, Sokol Berberi, Altina Xhoxhaj, Fatmir Hoxha, Vladimir Kristo

Anëtar kundër: Xhezair Zaganjori

## MENDIM PARALEL

1. Në çështjen me kërkues Nikolaos Vagenas, pajtohem me vendimin e shumicës për pranimin pjesërisht të kërkesës, shfuqizimin, si të papajtueshëm me Kushtetutën, të vendimit nr. 00-2011-01, datë 13.1.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, por kemi mendim të ndryshëm lidhur me arsyet e këtij qëndrimi.

2. Shumica, në thelb, ka argumentuar se vendimi i moskalimit, i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, duke mos pasqyruar në pjesën hyrëse të tij shkaqet e parashtruara nga kërkuesi në rekurs, nuk përmbush detyrimet e sanksionuara nga dispozitat procedurale të KPC-së, si dhe ato të elaboruara nga jurisprudenca kushtetuese lidhur me elementet përbërëse të vendimit gjyqësor. Për rrjedhojë, shumica ka çmuar se vendimi në fjalë, për shkakun e lartpërmendur, krijon dyshime për cenimin e së drejtës së ankimit efektiv, por pa i dhënë përgjigje konkrete këtij pretendimi të kërkuesit. Në përfundim të vlerësimit të saj, shumica ka arritur në konkluzionin se vendimi i Gjykatës së Lartë nuk ka respektuar standardin e arsytimit të vendimeve gjyqësore.

3. Ndonëse shumica, duke iu referuar jurisprudencës së kësaj Gjykate, ka pranuar se nuk mjafton që arsyetimi i një vendimi të jetë formalisht i pranishëm në kuptimin grafik dhe strukturor, pasi kjo do ta bënte atë thjesht fiktiv (shih paragrafin 20 të vendimit), ajo nuk ka mundur t'i shmanget vetë këtij formalizmi në arsyetimin e shkaqeve për të cilat ka vendosur shfuqizimin e vendimit në fjalë. Korrigjimi i mangësisë së konstatuar nga shumica, nga ana e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, pra paraqitja në vendimin e mospranimit të Gjykatës së Lartë të shkaqeve të ngritura në rekurs nga kërkuesi, objektivisht nuk do të passjellë asnjë rezultat konkret në realizimin e së drejtës së tij për një proces të rregullt ligjor. Vendimi i Gjykatës së Lartë, pasi të ketë përmbushur detyrimet që burojnë nga vendimi i Gjykatës Kushtetuese, rrezikon të mbetet përsëri objekt kundërshtimi kushtetues. Nga ky këndvështrim, veç sa më sipër, formalizmi në vendimmarrjen e kësaj Gjykate mund të krijojë një shqetësim të ri lidhur me efektivitetin e vendimeve të saj.

4. Në këtë drejtim, jemi të mendimit se, fillimisht, shumica duhet t'i jepte përgjigje pretendimeve të parashtruara nga kërkuesi.

5. Gjykata, referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, ka tashmë një qëndrim të konsoliduar, sipas të cilit kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë. Një linjë e tillë lidhur me raportin ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, kur është rasti i shqyrtimit nga ana e Gjykatës Kushtetuese të kërkesave individuale, në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës, udhëhiqet nga parimi i subsidiaritetit (komplementaritetit). Një qëndrim i ndryshëm do ta kthente Gjykatën Kushtetuese në një instancë të zakonshme, gjë që nuk është funksioni i saj (*shih vendimet e Gjykatës Kushtetuese nr. 4, datë 28.2.2006 dhe nr. 19, datë 2.4.2012*).

Në vijim të këtij vlerësimi, më poshtë, do t'i përgjigjemi pretendimeve të ngritura nga kërkuesi.

6. Për sa i përket pretendimit për shkeljen e normave procedurale në lidhje me ndërgjyqësinë, kompetencën dhe juridiksionin, kërkuesi ka parashtruar se gjykata e apelit nuk e ka krijuar drejt ndërgjyqësinë dhe se ajo duhet të ndërpriste gjykimin për shkak të mungesës së juridiksionit dhe kompetencës. Kjo për arsyen se palët, shoqëria "Vjosa" sh.a. dhe ajo amerikane "Alfagas International" LLC, në dokumentin (ofertë për LPG), ku janë përcaktuar kushtet e furnizimit me gaz të lëngshëm dhe mënyra e pagesës së këtij furnizimi, kanë rënë dakord që mosmarrëveshjet midis tyre do të gjykohen sipas ligjit anglez dhe se gjykimi do të bëhet në Mbretërinë e Bashkuar, si vend neutral. Po ashtu, sipas

kërkuesit, fakti se nuk është thirrur si palë ndërgjyqëse në gjykim shoqëria “Alfagas International” LLC, e bën procesin të parregullt në aspektin kushtetues, duke dëmtuar në këtë mënyrë thelbin e vetë procesit. Në këtë drejtim, Gjykata e Lartë nuk i ka dhënë përgjigje këtij pretendimi, edhe pse nga kërkuesi është pretenduar një shkelje e rëndë procedurale, bazuar në nenin 472/1/b të KPC-së në lidhje dhe me nenin 467 të KPC-së.

7. Në jurisprudencën e Gjykatës, mosformimi i drejtë i ndërgjyqësisë është cilësuar si shkelje e standardeve për një proces të rregullt ligjor dhe është analizuar në funksion të cenimit të parimit të kontradiktoritetit në gjykim, si dhe të barazisë së armëve (*shih vendimet nr. 14, datë 15.4.2003 dhe nr. 13, datë 18.5.2006 të Gjykatës Kushtetuese*). Nga ana tjetër, parimi i kontradiktoritetit, i parë në këndvështrimin e barazisë së armëve në procesin civil, është një evolucion logjik i së drejtës së palës për të marrë pjesë në gjykim dhe për t’u trajtuar në mënyrë të drejtë dhe të barabartë nga një gjyqtar i drejtë dhe i paanshëm, i cili u garanton të dyja palëve të njëjtat mundësi, për të shpalosur provat dhe argumentet e tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykimin civil, atëherë argumentet e njëres palë do të prevalonin mbi argumentet e palës së cenuar dhe, për rrjedhojë, e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues, për të garantuar një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 33, datë 24.11.2003; nr. 16, datë 8.6.2006; nr. 13, datë 21.7.2008; nr. 30, datë 26.11.2009; nr. 38, datë 30.12.2010; nr. 34, datë 25.7.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Gjithsesi, Gjykata ka vlerësuar se pretendimi i mosformimit të drejtë të ndërgjyqësisë duhet analizuar edhe në aspektin e lidhjes së drejtpërdrejtë që ka ekzistenca e shkeljes ligjore me vetë kërkuesin, si dhe të ndikimit që kjo shkelje mund të ketë sjellë mbi ecurinë e procesit gjyqësor (*shih vendimin nr. 13, datë 18.5.2006 të Gjykatës Kushtetuese*).

9. Në rastin në shqyrtim, objekt i procesit gjyqësor është kërkimi për përmbushjen e një detyrimi monetar, të lindur fillimisht ndërmjet shoqërive “Vjosa” sh.a. dhe “Alfagas International” LLC, ndërkohë që kjo e fundit nuk është thirrur si palë ndërgjyqëse në procesin gjyqësor. Në këto kushte, jemi të mendimit se pretendimi i kërkuesit se në shqyrtimin e konfliktit duhet të merrte pjesë edhe shoqëria “Alfagas International” LLC, sepse formimi i drejtë i ndërgjyqësisë përbënte kusht të domosdoshëm për rregullsinë e procesit gjyqësor, duhet të merrte përgjigje në vendimin e Gjykatës së Lartë, përderisa ai i referohet shkaqeve të parashikuara nga neni 472/1/b i KPC-së. Për më tepër, kur një pretendim i tillë është i lidhur me respektimin e parimit të kontradiktoritetit dhe barazisë së armëve në procesin gjyqësor.

10. Kërkuesi, gjithashtu, ka pretenduar se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, edhe pse në prezencë të dy vendimeve gjyqësore me qëndrime të ndryshme nga njëri-tjetri, duke vendosur moskalimin e rekursit për shqyrtim në seancë gjyqësore, i ka mohuar atij të drejtën e ankimit efektiv në kuptim të nenit 43 të Kushtetutës, si dhe të drejtën për t’u dëgjuar para se të gjykohet.

11. Neni 43 i Kushtetutës parashikon se “*kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe*”. Në jurisprudencën e kësaj Gjykate, e drejta e ankimit është vlerësuar si mundësi e çdo individit për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar vendimin e dhënë nga një gjykatë më e ulët në një gjykatë më të lartë, duke i garantuar atij (individit) të drejtën për t’u përballur me drejtësinë në të gjitha nivelet e saj (*shih vendimet nr. 5, datë 2.3.2010; nr. 12, datë 14.4.2010; nr. 14 datë 26.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*). Pra, me Kushtetutë, kujtdo i garantohet e drejta për t’u ankuar të paktën një herë kundër çdo vendimi gjyqësor të dhënë ndaj tij. Kjo garanci e rëndësishme kushtetuese është edhe një tejkalim pozitiv krahasuar me standardet që ofron në këtë drejtim Konventa Europiane e të Drejtave të Njeriut (*shih vendimet nr. 14, datë 5.7.2005; nr. 12, datë 14.4.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjykata ka pohuar se e drejta e ankimit, e sanksionuar në nenin 43 të Kushtetutës, është një e drejtë procedurale që shërben për të mbrojtur një të drejtë substanciale. Kjo e drejtë bazohet në parimin se “*...nuk mund të ekzistojë një e drejtë pa të drejtën e ankimit*” (*shih vendimet nr. 12, datë 14.4.2010; nr. 14 datë 26.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*). Në funksion të ushtrimit efektiv të së drejtës së ankimit ka rëndësi të realizohet si aspekti formal/procedural ashtu edhe ai substancial. Kërkesat procedurale të ankimit janë, para së gjithash, në funksion të aksesit që duhet të kenë individët për të ushtruar efektivisht ankimin ndaj vendimit gjyqësor. Çdo instancë ankimuese që njeh sistemi i normave procedurale

civile/penale, është pjesë e së drejtës së individit për të pasur akses në gjykatë. Gjykata ka vlerësuar edhe më parë se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 4, datë 23.2.2011; nr. 14, datë 3.6.2009 dhe nr. 7 datë 11.3.2008 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë aspekt, duke iu referuar jurisprudencës së GJEDNJ-së, Gjykata ka çmuar se, veçanërisht, mjetet procedurale të ankimit të ofruara nga legjislacioni i brendshëm dhe praktika duhet të tregojnë se ato kanë qenë efektive (*shih vendimet nr. 30, datë 17.6.2010; nr. 14 datë 26.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*).

13. Nga sa më sipër, në rastin objekt shqyrtimi, duke qenë se vendimi i gjykatës së apelit, lidhur me themelin e çështjes, ka qenë diametralisht i kundërt me atë të gjykatës së shkallës së parë, me qëllim që kërkuesit t'i garantohej e drejta për t'u ankuar të paktën një herë kundër çdo vendimi gjyqësor të dhënë kundër tij (në rastin konkret ndaj vendimit të gjykatës së apelit që e ka ngarkuar me detyrimin të paguajë shumën e kërkuar) dhe duke konsideruar edhe shkeljet procedurale të konstatuara dhe ngritura në rekurs, në mënyrë që ankimi i kërkuesit të ishte një mjet efektiv, vlerësojmë se gjykimi në Gjykatën e Lartë do të shërbente realisht si një "gjykim apeli" (në shkallë të dytë) dhe se, në këto kushte, duhej vendosur kalimi i çështjes në seancë gjyqësore. Në këtë drejtim, mendojmë se pretendimi i kërkuesit për mohim të së drejtës së ankimit efektiv për shkak të mospranimit të rekursit, është i bazuar.

14. Lidhur me pretendimin e kërkuesit për (mos)arsyetimin e vendimit të mospranimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, Gjykata në jurisprudencën e saj, referuar natyrës së gjykimit kushtetues të kërkesave individuale, ka theksuar se vetëm kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e parimeve themelore të procesit gjyqësor, si dhe kur këto pretendime gjejnë pasqyrim në materialet e çështjes, atëherë vendimi i Kolegjit, për mospranimin e rekursit, vë në dyshim të drejtën për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet n. 19, datë 19.7.2005; nr. 22, datë 6.6.2011 të Gjykatës Kushtetuese*). Nisur nga sa analizuam më lart, në lidhje me vlerësimin tonë për pretendimet e tjera të ngritura nga kërkuesi, çojmë se ky pretendim i tij është i bazuar.

15. Si përfundim, në kushtet kur janë të pranishme pretendime që kanë të bëjnë me shkeljen e dispozitave procedurale që kanë ndikuar në dhënien e vendimit, si dhe të parimeve themelore të procesit të rregullt ligjor, Gjykata e Lartë duhet të mbajë një qëndrim të shprehur lidhur me pretendimet e ngritura nga kërkuesi, si në funksion të rolit të saj si gjykatë e ligjit ashtu dhe në kontrollin e respektimit e standardeve kushtetuese nga gjykatat më të ulëta. Në këto raste, Gjykatës Kushtetuese nuk i mbetet gjë tjetër veçse të vendosë për shfuqizimin e vendimit të Kolegjit përkatës të Gjykatës së Lartë, i cili nuk i ka dhënë përgjigje pretendimeve të kërkuesit, duke e "detyruar" atë në këtë mënyrë, të shprehet për arsyet e mospranimit të shkaqeve të ngritura në rekurs.

16. Në këtë këndvështrim, jemi të mendimit se vendimi i Gjykatës së Lartë i ka cenuar kërkuesit të drejtën për një proces të rregullt ligjor.

Anëtarë: Altina Xhoxhaj, Vladimir Kristo